

ПРЕДГОВОР

Целите ми при написването на тази книга са да обясня моето разбиране защо сделките, показани на фиг. П1, предлагат много добро съотношение риск-възвръщаемост, както и да представя начините за реализиране на печалба от такива технически формации при търговия с акции и фючънси. Най-важното послание, което мога да ви предоставя, е да се фокусирате изцяло върху възможно най-добрите сделки, да избягвате възможно най-лошите критерии за отваряне на позиция и да работите за увеличаване на броя на акциите, които търгувате. Свободно признавам, че всяка една от моите причини за избиране на критерии за отваряне на позиция е просто мое лично мнение и че доводите ми за това могат да се окажат изцяло погрешни. Това обаче е без значение. Важното е, че разчитането на ценовото движение е много ефективен начин за търговия. Много съм разсъждавал защо някои неща се случват точно по начина, по който се случват. Аз съм доволен от моите разбирания и те ми дават увереност, когато сключвам сделка. Въпреки това те са без значение, когато сключвам сделки, така че за мен не е важно дали са правдоподобни. Точно както мога да сменя мнението си за миг относно посоката на пазара, така мога и да сменя мнението си защо определена техническа формация работи, ако открия причина, която е логически по-издържана или пък когато открия пропуск в моето разбиране за пазара. Предоставям мнението си, защото изглежда смислено и може да помогне на читателите да станат по-спокойни, когато търгуват определени технически формации. Мненията ми могат също да бъдат и интелектуално стимулиращи, но въпреки това те не са необходими за сделки, базирани единствено на движението на цената.

Фигура П.1. AAPL, дневна графика до 10 юни 2008 г.
(Тази графика с добавени тренд линии също така е показана
и в последната глава, като са обяснени всички позиции.)

Книгата е подробен наръчник за разбирането на движението на цените и е директно насочена към опитните трейдъри и професионалистите на пазара. Въпреки това понятията в книгата са полезни за трейдъри на всякакво ниво. В книгата са поместени много от стандартните техники, описани от Едуардс, Магий и много други, но тя ще се фокусира повече върху отделните барове, за да демонстрира как информацията от тях може значително да повиши съотношението риск-възвръщаемост, когато търгувате. Повечето книги посочват 3 или 4 сделки на графика, което предполага, че всичко останало на графиката е неразбираемо, безсмислено или несигурно. Вярвам, че дори от най-малката промяна в ценовото движение през деня може да се научи нещо и че има далеч по-добри сделки на една графика от тези, които са очевидни. Но за да ги видите, вие трябва да разбирате движението на цената и не трябва да приемате всеки бар като маловажен. От хилядите извършени операции с микроскоп научих, че някои от най-важните неща могат да бъдат много малки. Разчитам графики бар по бар и се вглеждам в информацията, която всеки бар ми дава. Всички барове са важни. Накрая на всеки бар повечето от трейдърите се питат: „Какво точно стана?“ Те стигат до заключението, че следенето на много барове е прекалено объркано и трудно за разбиране. Затова те избират да изчакат за техническа формация, която им е позната. Така те сякаш вярват, че барът не съществува, или просто

го отхвърлят като критерий, подходящ за търговия от институционален инвеститор, но който не може да се търгува от отделния трейдър. В тези моменти те не се чувстват като част от пазара, въпреки че тези моменти представляват по-голямата част от деня. И все пак, ако те се загледат в обема, ще видят, че всички онези барове, които пренебрегват, имат почти същия обем като на тези, които те използват за основи на техните сделки. Ясно е, че се търгува много, но трейдърите не разбират как точно става това и по същество се преструват, че това не съществува. Това е отричане на реалността. Винаги ще се търгува и като трейдър вие сте длъжни към себе си да разберете защо нещо се случва и да намерите начин как да изкарате пари от това. Да разбирате това, което пазарът ви казва, е трудно и отнема много време, но така ще получите нужната основа, за да бъдете успешен трейдър. За разлика от повечето книги за японски свещи, в които голяма част от читателите се чувстват длъжни да запомнят техническите формации, тази книга ще предостави обосновка защо определени технически формации са надеждни критерии за отваряне на позиция. Някои от използваните термини имат специфични значения за техническите анализатори на пазара, но за трейдърите значенията са различни. Пиша тази книга изцяло от гледна точка на трейдъра. Сигурен съм, че много трейдъри вече разбират всичко в тази книга, но вероятно не биха обяснили ценовото движение по начина, по който аз го правя. Няма тайни между успешните трейдъри и те всички знаят различните видове технически формации, като всеки ги нарича по различен начин. Всички трейдъри купуват и продават почти по едно и също време, хващайки еднакви движения, и всеки от тях има своя причина за сключване на сделка. Мнозина търгуват движението на цената интуитивно, без нуждата да дефинират защо определена формация работи. Надявам се, че им харесва да четат за моите разбирания и перспектива относно движението на цените и че това им дава полезна информация, с която ще подобрят вече успешния си начин на търговия. Целта на повечето трейдъри е да максимизират печалбите от сделките си по начин, който е съвместим със самите тях. Вярвам, че без тази съвместимост е практически невъзможно да се търгува успешно в дългосрочен план. Много трейдъри се чудят колко време ще им отнеме, за да успеят, и са готови да губят пари за определен период от време, та дори и няколко години. На мен обаче ми отне 10 години, за да мога да нарека себе си успешен трейдър. Всеки от нас се разсейва и има много неща, върху които мис-

ли, но времето тече и един трейдър трябва да премине през много препятствия, преди да започне постоянно да печели. Аз имах няколко проблема, с които трябваше да се справя – отглеждането на три прекрасни дъщери, които винаги бяха в мислите ми, а също така и как е трябвало да се държа с тях като техен баща. Този проблем се разреши, когато те пораснаха и станаха независими. След това ми отне прекалено много време да приема своите черти на характера като съществуващи и неизменни (или поне стигнах до извода, че не искам да ги променям). Най-накрая пък се появи проблемът с увереността. Винаги съм бил толкова уверен в нещата, които правя, че дори бях арогантен. Хората, които ме познават, биха били много изненадани, че съм изпитал трудности от такова естество. Въпреки това дълбоко в мен винаги съм вярвал, че никога няма да ми хрумне подход, с който да печеля постоянно и който да ми е приятно да използвам с години. Вместо това използвах различни софтуери, пишех и тествах безброй индикатори и системи, четях много книги и списания, ходех по семинари, наемах учители, комуникирах виртуално с други хора, които се представяха за успешни трейдъри. Никога обаче не бях виждал техните финансови отчети и подозирах, че повечето от тях могат да преподават, но малцина да търгуват. Обикновено при търгуването тези, които знаят, не говорят, а тези, които говорят, не знаят.

Всичко това беше много полезно, защото ми показва всички неща, които е трябвало да преодолеея, преди да стана успешен трейдър. Всеки, който не е трейдър и види една графика, винаги ще твърди, че търгуването е изключително лесно, като това е част от всеобщото мнение. В края на деня всеки може да избере която и да било графика и да види кристално ясно точките за вход и изход от сделката. Този процес обаче е много по-труден в реално време. Налице е естественото желание да купим на дъното и през цялото време сделката да е на печалба. Ако това обаче не стане, един новак ще излезе от сделката на загуба, за да избегне по-голяма такава. В резултат на серия от сделки на загуба в крайна сметка трейдърът ще фалира. Използването на широки стопове ще разреши донякъде проблема, но винаги трейдърът ще реализира няколко големи загуби, които ще го оставят на червено, и ще бъде прекалено уплашен да продължи да използва този подход. Защо толкова много бизнес университети продължават да преподават идеологиите на Едуардс и Магий, когато тяхната книга е относително проста и в която тренд линии, пробиви и корекции са представени като основни методи на търговия? Това

е така, защото системата работи, винаги е работила и винаги ще работи. Това е така, защото в днешно време всички трейдъри имат компютри с достъп до данните за деня, като много от тези данни могат да са полезни при търговия в рамките на деня (интрадей търговия). Също така графиките със свещи дават допълнителна информация относно това кой контролира пазара, което води до по-навременен вход в пазара, с по-малък риск. Едуардс и Магий са се фокусирали върху общата тенденция. Аз използвам същите основни техники, но обръщам много повече внимание на отделните барове на графиката, за да подобря съотношението риск-възвръщаемост, като също така обръщам и голямо внимание на графиките в рамките на деня (интрадей графиките). За мен изглеждаше очевидно, че ако един трейдър може достатъчно добре да разчете графиките, така че да може да открие позиция точно когато ценовото движение продължава в своята посока и няма да се върне обратно, то тогава този трейдър би имал голямо предимство. Той би имал висок процент на успеваемост при реализирането на печалба, като и загубите биха били малки. Реших, че това ще бъде моята отправна точка, и открих, че няма нужда да добавям нищо. В действителност всички допълнения отвлечат вниманието и това води до по-ниска успеваемост. Това звучи толкова очевидно и лесно, че повечето хора трудно могат да повярват. Аз съм трейдър, който търгува в рамките на деня и който изцяло разчита на графиките на ценовото движение на най-малките фючърсни контракти на S&P 500 (т.нар. E-minis). Вярвам, че доброто разчитане на ценовото движение е безценно качество за всички трейдъри. Начинаещите често имат дълбоко вкорененото в тях убеждение, че е необходимо нещо повече. Нещо като използването на някаква сложна математическа формула, която ще им даде резултатите, от които се нуждаят. Компанията Goldman Sachs е толкова богата и усъвършенствана, сякаш непременно използва суперкомпютър или мощен софтуер, които им дават предимство пред отделните трейдъри и ги обричат на неуспех. Те започват да следят всички видове индикатори и да ги персонализират така, че това ги кара да смятат, че така ще бъдат по-успешни. Всеки индикатор работи известно време, но за мен те повече объркват трейдърите от това да им помагат. Всъщност дори и да не гледате дадена графика, може да сключите сделка и имате 50% шанс да сте прави! Ни най-малко не отхвърлям индикаторите поради липса на знания за тях. През годините съм прекарал над 10 хиляди часа, пишейки и тествайки индикатори и системи. Вероятно това е много повече придо-

бит опит, отколкото ми е нужен, за да работя с тях успешно. Този богат опит от работата ми с тях е причината да стана успешен трейдър. Индикаторите вършат работа на много трейдъри, но най-големият успех идва, когато един трейдър открие подхода, който е съвместим с неговата личност. Моят най-голям проблем с индикаторите и системите е това, че никога не им вярвам напълно. При всички критерии за отваряне на позиция забелязвам наличието на неясноти, които трябва да бъдат тествани. Винаги съм искал да притежавам всяко пени от пазара. Никога не съм бил удовлетворен от доходността на дадена стратегия за търговия, ако мога да променя нещо в нея, което ще я направи по-добра. Прекалено много съм вманиачен на тема контрол и дори съм натрапчив. Неспокоен и наблюдателен съм и не вярвам в правенето на пари в дългосрочен план чрез използването на индикатори или автоматизирани системи за търговия. Понякога дори съм много краен в мнението си, но повечето хора нямат моите проблеми. Много трейдъри, особено начинаещите, са привлечени от индикаторите, надявайки се един от тях да им покаже кога точно да открият позиция. Това, което не осъзнават, е, че огромното количество индикатори се базират просто на ценовото движение. Когато откривам позиция, не мога да се концентрирам достатъчно бързо, за да разбера какво точно ми казват няколко индикатора. Също така осцилаторите са склонни да карат трейдърите да търсят обръщащи тренда движения и така те се съсредоточават в по-малка степен върху графиките на цената. Тези инструменти могат да бъдат ефективни през повечето дни, когато на пазара са налице две или три движения в обратна посока на тренда в рамките на повече от един час. Проблемът идва, когато пазарът е в силен тренд. Ако се фокусирате прекалено много върху вашите индикатори, ще видите, че те формират дивергенции цял ден и може да се окаже, че многократно влизате в сделка, която е в посока, обратна на тренда. По този начин губите пари. Когато разберете, че пазарът е в тренд, вече ще е късно и няма да имате достатъчно време да компенсирате загубите си до края на деня. Вместо това, ако просто гледате една графика с барове или със свещи, вие веднага бихте забелязали, че пазарът е в тренд, и не бихте се изкушили от индикаторите, които следят за неговото обръщане. Най-често успешните обрати на тренда първо пробиват тренд линия със силна инерция и след това коригират, за да тестват екстремума. Ако един трейдър прекалено много се фокусира върху отклоненията между индикатора и цената, то той ще пропусне този фундаментален факт. Отклоне-

ние (дивергенция) при липсата на движение със силна инерция в посока, обратна на тренда, е стратегия, обречена на провал. Изчакайте пробива на тренд линията и след това вижте дали тестът на стария екстремум (връх или дъно) е успешен, обръща, или пък старият тренд продължава да е в сила. Не ви трябва индикатор, за да ви покаже, че силен обрат тук представлява сделка с висока вероятност поне за скалпиране. Тогава е почти сигурно, че ще е налице отклонение между показателите на индикатора и цената. Защо тогава да се затормозявате, добавяйки индикатор?

Някои умници препоръчват комбинация от времеви рамки, индикатори, броене на вълни, корекции и разширения на Фибоначи. Но когато дойде време за извършване на сделката, те ще влязат в пазара единствено когато има добър критерий за вход от гледна точка движението на цената. Също така, когато видят такава техническа формация, те започват да търсят индикатори, които показват дивергенция, тест на пълзящи средни в различни времеви рамки, броене на вълни или Фибоначи формации, които да потвърдят това, което всъщност е пред тях. В действителност те са трейдъри, търгуващи цената, които търгуват цената единствено на една графика, но не се чувстват комфортно да признаят това. Те усложняват своя начин на търговия до такава степен, че със сигурност са изпуснали много сделки заради многото прекарано време в анализиране на своите поръчки. Така те са принудени да изчакат последващи технически формации. Логиката няма за цел да прави простите неща да изглеждат сложни. Очевидно е, че използването на всякаква допълнителна информация може да доведе до вземането на по-добри решения и много хора могат да бъдат в състояние да обработват много входове, когато решат да сключат сделка. Само по себе си игнорирането на данни заради опростена идеология е глупаво. Целта е да се правят пари и един трейдър трябва да направи всичко възможно, за да максимизира печалбите си. Успешното обработване на множество индикатори и времеви рамки не ми се удава дотолкова, че да изпълня моите поръчки правилно и навреме. Намирам внимателното разчитане на една графика за много по-доходоносен начин. Също така, ако разчитам на индикатори, усещам, че ставам мързелив в разчитането на ценовите движения и често пропускам очевидното. Ценовото движение е далеч по-важно, отколкото всяка друга информация и ако жертвате информацията, която то ви дава, заради друга такава, то вие вероятно взимате лошо решение. Има безброй начини да спечелите пари от търгуването на акции и E-mini контракти,

но всички те изискват движение на цената (разбира се, с изключение на къси позиции при опции). Ако се научите да разчитате графиките, вие ще сключвате голям брой печеливши сделки всеки ден, без да се интересувате защо някоя институция е започнала тренда или без да се интересувате какво ви показва някой от индикаторите. Нямате нужда от техния софтуер или анализатори, защото единственото, което ще ви покажат, е как го правят те. Всичко, което трябва да направите, е да ги следвате и ще реализирате печалба. Ценовото движение ще ви покаже какво правят те и ще ви позволи да влезете рано в пазара с малък стоп.

Открих, че правя много повече пари при сключване на сделка, когато не обръщам внимание на нещата, на които трябва. Всичко, от което имам нужда на моя преносим компютър, е една графика без индикатори, но с експоненциална плъзгаща се средна от 20 бара. Тя не изисква твърде много анализ и предлага много добри критерии за отваряне на позиция всеки ден. Понякога търгувам и без плъзгащата се средна, но тя предоставя достатъчно критерии за отваряне на позиция, които обикновено си струва да бъдат на графиката. Обемът на едноминутната графика също е полезен понякога, когато търсим доказателство, че обръщането на тренда е неизбежно. Но аз никога не го използвам, защото търгувам най-вече с петминутна графика (рядко ще открия позиция на едноминутна графика). Необикновено голям 1-минутен спайк с голям обем често предхожда края на мечия тренд и следващите едно или две нови суинг дъна предоставят доходоносни дълги скалпове. Все пак това е просто едно наблюдение, но то е твърде ненадеждно, за да бъде част от вашата стратегия за търговия, и не трябва да бъде отчитано. Спайкове с голям обем също се наблюдават и на дневна графика, когато разпродажбата е към своя край. Дори трейдъри, които базират своята стратегия на комбинация от индикатори, редовно следят движението на цените, когато решават в кой точно момент да влязат и излязат от пазара. Кой не би се почувствал добре при откриване на дълга позиция след дивергенция, ако е имало силен обръщащ бар на дъното? Графиките предоставят много повече информация за това кой контролира пазара, отколкото повечето трейдъри могат да асимилират. Почти всеки бар предоставя важни насоки накъде се насочва пазарът и трейдър, който приема каквото и да е движение просто като шум, всекидневно изпуска много доходоносни сделки. Като трейдър аз виждам всичко в сиви нюанси и постоянно мисля от гледна точка на вероятностите. Ако се формира техническа формация, която не

е перфектно копие на надеждна такава, но е сравнително подобна на нея, то вероятно тя би се развила по идентичен начин. Достатъчно е само да прилича на нея. Ако нещо прилича на техническа формация, извадена от учебник, сделката ще се развие по подобен начин, какъвто би бил при сделка от указания в учебника пример. Това е изкуството на търгуването и то отнема години на трейдъра да стане добър, докато търгува в сивата зона. Всеки иска конкретни и ясни правила или индикатори, чат стаи, бюлетини, горещи новини или учители, които да им кажат точно кога да открият позиция, свеждайки риска до минимум и максимизирайки печалбата. Нищо от това обаче не работи в дългосрочен план. Вие трябва да поемате отговорност за вашите решения. Първо трябва да се научите как да ги взимате, а това означава, че трябва да свикнете да работите в сивата мъгла. Никога нищо не е толкова ясно, колкото черното и бялото. Правил съм това достатъчно дълго, за да оценя, че всичко, без значение колко малко вероятно е, може и ще се случи. Това е като квантовата физика. Всеки възможен случай има вероятност, така както и събитията, за които тепърва ще мислите. Това не се дължи на емоцията и причините нещо да се случи са без значение. Гледайки дали Федералният резерв намалява лихвите днес, е загуба на време, защото съществуват както бичи, така и мечи интерпретации за това. Най-важно е да видите какво прави пазарът, а не Федералният резерв. Никога не гледайте новини през деня, в който търгувате. Ако искате да разберете информацията от новините, графиката пред вас ще я покаже. Ако един коментатор от CNBC обяви, че докладът е мечи и пазарът върви нагоре, вие ще започнете ли да се оглеждате за удачен момент, в който да заемете къса позиция? Само погледнете графиката и тя ще ви каже това, от което имате нужда. Графиката е това, чрез което или ще спечелите, или ще загубите пари. Така че това е единственото нещо, за което трябва да мислите, когато търгувате. Ако сте на пода на борсата, не можете да се доверите дори на най-добрия си приятел. Той може да предлага голям обем от кол-опции върху портокалов сок, но в същото време да играе двойна игра с брокер, който търси да купи 10 пъти по-голям обем на цени, по-ниски от пазарните. Вашият приятел просто се опитва да създаде паника, за да накара пазара да тръгне надолу, така че да може да закупи нужното му количество на по-добра цена, използвайки посредник. Има и друг проблем с новините. Когато на пазара се появява нова тенденция, репортерите непременно ще намерят някой уверен, убедителен експерт, който е прогнозировал това

продължително движение, и ще го интервюират. Това ще накара зрителите да повярват, че този коментатор има необичайната способност да предвижда движенията на пазара въпреки неразкритата истина, че последните му десет прогнози са били грешни. След това този коментатор прави някои бъдещи прогнози и наивният зрител ще вземе това предвид и ще допусне това да повлияе на неговата търговия. Това, което зрителят не осъзнава, е, че някои от тези умници са бикове в 100% от времето, а други са мечки в 100% от времето. Останалите са просто смесица от двете, като правят скандални прогнози. Репортерът просто се втурва към този, който е в съответствие с новините за деня, които пък са напълно безполезни за трейдъра. Всъщност тези новини са разрушителни, защото могат да повлияят на търговията на трейдъра и могат да го накарат да се съмнява в собствените си методи, та дори и да спре да ги следва. Така че, ако наистина трябва да гледате телевизия през деня, в който търгувате, препоръчвам ви да гледате филми за деца или чуждестранни предавания. Те няма как да окажат влияние на търговията ви. Приятели и колеги свободно предлагат своите мнения, но вие трябва да ги игнорирате. Понякога трейдърите ще ми кажат, че имат много добър критерий за отваряне на позиция и че искат да го обсъдят с мен. Казвам им, че не съм заинтересован, и това ги ядосва. Веднага ме приемат за егоист, инат и ограничен човек, но когато става въпрос за търгуване, аз съм всичко това, а дори и много повече. Уменията, които ви правят пари, обикновено са считани за негативни от лаика. Защо вече не чета книги или статии за търгуването или защо не говоря с другите трейдъри за техните идеи? Както казах вече, графиката ми казва всичко, което трябва да направя, и всяка друга информация е просто излишна и може да ме разконцентрира. Няколко души бяха обидени от моето държание, защото не бях съгласен да чуя неща, които според тях биха ми били от полза. Всъщност се оказва, че те ми предлагат тази информация, надявайки се да им се отплатя с някой друг урок как да търгуват. Те остават разочаровани и ядосани, когато им кажа, че не искам да слушам за техники и подходи на други трейдъри. Казвам им, че все още не съм усвоил напълно моята собствена техника и че вероятно никога няма и да го направя. Аз съм уверен, че ще спечеля много повече пари, усъвършенствайки това, което вече знам. Безсмислено е да се опитвам да включа неценови подходи в начина ми на търговия. Питам ги дали Йо Йо Ма ще приеме да свири на красивата флейта, която Джеймс Галуей му предлага, само защото той е спечелил

много пари, правейки това? Очевидно не. Ма трябва да продължи да свири на виолончело, докато стане по-добър. И по този начин той ще спечели много повече пари, отколкото ако беше започнал да свири на флейта. Аз не съм Галуей или Ма, но концепцията ми е същата. Движението на цената е единственият инструмент, който искам да използвам. Силно вярвам, че ще спечеля много повече пари чрез усъвършенстването му, отколкото чрез използването на идеи от други успешни трейдъри.

Вчера приходите на Costco се повишиха с 32% за тримесечието, като надхвърлиха очакванията на анализаторите. Акцията отвори с гап нагоре, тества гапа с първия бар и след това се повиши с 1 долар за 20 мин. (виж фиг. П.2). След това се свлече надолу, за да тества цената на затваряне от вчера. Имаше две корекции, които пробиха мечите тренд линии, като и двете се провалиха. Това създаде двоен връх (бар 2 и 3), мечи флаг, или троен връх (бар 1, 2 и 3), и след това пазарът отчете рязък спад с 3 долара под дъното от предишния ден. Ако не сте знаели за доклада, бихте открили къса позиция при провала на пробива на мечата тренд линия при бар 2 и 3. Щяхте да продадете още при корекцията след пробива при бар 4. Бихте се ориентирали към откриване на дълга позиция при бар 5 – голям обръщаш бар, който е бил вторият опит за обрат на пробива под вчерашното дъно и обрат от голям порядък на пробива на дъното на стръмната меча тренд линия на ценовия канал. Вместо това бихте могли да купите на отварянето на пазара заради бичия доклад. Чак след това може да се притеснявате защо цената на акцията се срива, вместо да се повишава по начина, по който телевизионните анализатори предричат, че ще стане. Вероятно бихте закрили вашата дълга позиция при втория рязък спад надолу до бар 5.

Фигура П.2. Трябва ли да купувате заради добрия отчет на финансовите резултати, или да продавате заради ценовото движение?

Всеки тренд, който обхваща много точки от много малко барове, т.е. има комбинация от дълги барове и барове с много малко припокриване, в крайна сметка подлежи на корекция. Тези трендове имат такава силна инерция, че шансовете благоприятстват тестване на екстремума на тренда след корекцията. Обикновено екстремумът ще бъде преодолян само ако корекцията не се превърне в нов тренд и не се разпростре отвъд началото на предишния тренд. Като цяло шансовете корекцията да се върне обратно до екстремума на предишния тренд намаляват значително, ако корекцията стане 75% или повече. Когато има корекция при мечи тренд, в този момент трейдърът е по-добре да приеме корекцията като нов бичи тренд вместо като корекция в стар мечи тренд. Бар 6 бе около 70% корекция, като след това последва тест на важното мечо дъно по време на отваряне на пазара през следващия ден. Както изглежда, единственото важно нещо е графиката. Ако не можете да разберете какво ви казва тя, не търкувайте. Изчакайте за по-голяма яснота, тя винаги идва. Едва когато имате яснота обаче, вие трябва да сключите сделка, да осъзнаете риска, който поемате, и да следвате вашия план. Не се насочвайте към едноминутна графика и не стеснявайте вашия стоп, защото ще загубите. Проблемът с едноминутната графика е, че тя ви изкушава, като предлага много възможности за отваряне на позиция. Въпреки това вие няма да може да се възползвате от всички и вместо това ще изберете тази, която ще занули вашата сметка. Непременно ще направите много лоши сделки. Най-добрите сделки често се случват прекалено бързо, за да успеете

да изпълните вашите поръчки. Това значи, че ще избирате измежду по-малко желаните сделки и, разбира се, ще губите по-често. Когато отваряте позиция на петминутна графика, вашата сделка е базирана на анализа и без дори да имате идея как изглежда едноминутната графика. Трябва да разчитате на петминутните стопове и цели, които сте поставили. Просто приемете реалността, че едноминутната графика ще работи против вас и многократно ще удря едноминутния стоп. Ако следите едноминутната графика, вие няма да може да се концентрирате изцяло върху петминутната. По този начин аз ще взема вашите пари и ще ги сложа в моята сметка. Ако искате да се състезавате, не трябва да се разсейвате с неща, които не са на графиката пред вас. Вярвам, че ако го направите, ще спечелите много пари. Може да изглежда нереално, но грешите. Никога не поставяйте това под въпрос. Просто се стремете да опростявате нещата и да следвате простите си правила. Изключително трудно е постоянно да се стремите към простота, но по мое мнение това е най-добрият начин за търговия. В крайна сметка, когато един трейдър започва да разбира движението на цените все по-добре и по-добре, търгуването става много по-малко стресиращо. Всъщност става и доста скучно, но за това пък е много по-печеливше.

Въпреки че никога не съм играл хазарт, защото шансовете са срещу мен и не искам да залагам срещу математиката, търговията има някои прилики с хазарта, особено в съзнанието на тези, които не търгуват. Например някои трейдъри използват проста теория на игрите, като увеличават размера на сделката, след като вече са загубили една или две такива. Броячите на карти при блекджек си приличат с трейдърите, които търгуват в диапазона на ценова консолидация. Броячът на карти се опитва да определи кога математиката се движи в една посока прекалено дълго време. В частност той иска да знае кога от останалите карти в тестето вероятно ще преобладават валетата, дамите и поповете. Ако неговото преброяване е правилно, то той ще сключи сделка (направи залог), базиран на вероятността, че непропорционалният брой на валетата, дамите и поповете ще се покачва, повишавайки неговите шансове за печалба. Трейдър, който търгува в диапазона на ценова консолидация, следи за моментите, в които смята, че пазарът се движи дълго време в една посока, и след това той сключва сделка/отваря позиция в обратната посока (фейд). Жалката реалност е, че в много аспекти търгуването си прилича с хазарта – най-важният аспект е този, че малката печалба

от множеството загубени от вас игри често е достатъчна да ви накара да повярвате, че сте способни да намерите начин за печалба в дългосрочен план. Борите се с безмилостната и неудържима математика и ще се разорите, ако се опитате да я надхитрите. Най-очевидният пример е търгуването на едноминутна графика. Тъй като тя изглежда еднаква с петминутната графика и тъй като може да сключите много печеливши сделки, използвайки я, логично е да се заключи, че можете да я използвате като основна графика. Прекалено много от най-добрите сделки обаче се случват много бързо, за да ги уловите, и така ще трябва да избирате от не толкова добри възможности. С течение на времето или ще се разорите, или просто ще спечелите много по-малко, отколкото ако бяхте използвали петминутната графика. Всички хора, които не са трейдъри, предполагат, че трейдърите, търгуващи в рамките на деня, в това число и всички трейдъри на пазара, са пристрастени комарджии и поради това страдат от психично заболяване. Подозирам, че това е така за хората, които търгуват предимно за забавление, отколкото за печалба, и които са готови да правят ниски залози и да губят големи суми само заради огромния адреналин, който изпитват. Въпреки това най-успешните трейдъри основно са инвеститори, точно като инвеститор, който купува недвижими имоти или управлява малък бизнес. Единствената разлика от всеки друг вид инвестиране е, че времевата рамка е по-малка и ливъриджът (финансовият лост) е по-голям. И едно последно нещо относно хазарта. Техниките Монте Карло работят добре от теоретична гледна точка, но не и от практическа, тъй като съществува конфликт между математиката и емоцията. Ако удвоите (или дори утроите) размера на вашата позиция и извършвате обрати при всяка загуба, от теоретична гледна точка вие ще печелите пари. Въпреки че рядко се случва да реализирате четири поредни губещи сделки от използване на петминутна графика на E-mini (особено ако избягвате търговията в тесни консолидации в средата на рейнджа за деня), то това ще се случи. Дори е възможно техният брой да нарасне до шест, седем или повече, макар и да не си спомням да съм виждал нещо подобно. Във всеки случай, ако се чувствате добре, търгувайки десет контракта, и решите да обръщате посоката на всяка губеща сделка, удвоявайки нейния обем, не е лошо да започнете с един контракт, имайки предвид факта, че четири последователни загуби ще ви докарат до шестнайсет контракта, след което е малко вероятно да сключите сделка, която да е далеч от вашата зона на комфорт и увереност. Също така,

ако ви харесва да търгувате десет контракта, вие няма да бъдете доволни само от печалбата на един от тях, което в повечето случаи е причината да спрете да търгувате. Лаиците също се притесняват от реализирането на голяма загуба и точно поради този риск те отново асоциират търгуването с хазарт. Катастрофалните движения се срещат много рядко на дневни графики (но пък често на графиките в рамките на деня). Те се страхуват от тяхната неспособност да действат адекватно по време на изключително емоционални събития. Терминът „срив“ по принцип се отнася за дневните графики и е характерен за мечи пазари, коригиращи 20% и повече за кратък период от време (както през 1927 и 1987 г.). По-добре е да приемете това като проста и често срещана графична формация, тъй като това потиска емоциите и помага на трейдъра да следва своите принципи. Ако премахнете от графиката осите на времето и цената и се съсредоточите изцяло върху движението на цените, ще видите, че има движения на пазара, които се случват на едnodневни графики и са не по-различни от техническите формации при класическото катастрофално движение. Ако може да превъзмогнете емоциите, може и да спечелите пари от тези катастрофални движения, тъй като всички графики показват ценови движения, които могат да бъдат търгувани. фиг. П.3 (от Trade Station) показва как пазарите могат да реализират катастрофално движение на всяка времева рамка. Тази вляво е едnodневна графика на GE по време на срива през 1987 г. Средната е петминутна графика на COST след много достоверен доклад за печалбите, а тази вдясно е едnodминутна графика на E-mini контрактите. Въпреки че терминът „срив“ се използва главно при наличието на 20% спад в рамките на кратък период от време на дневна база и е използван само два пъти през последните 100 години, трейдър, който търгува ценовото движение, се интересува от формата, която е често срещана на дневни графики. Тъй като сриговете са често срещани през деня, няма нужда от употреба на този термин, тъй като от търговска гледна точка това е просто мечо движение, което може да бъде търгувано.

Повечето трейдъри обръщат внимание на движението на цените, когато търгуват дивергенции и корекции на тренда. Те предпочитат да виждат силно затваряне при формиране на голям обръщаш бар, но в действителност това е доста рядко явление. Най-полезните инструменти за разбирането на движението на цените са обикновените тренд линии и тренд линиите на ценовия канал, предшестващите върхове и дъна, про-

биви и провалени пробиви, размерът на телата и опашките на свещите и връзката между текущия бар и няколкото предшестващи го бара. По-специално сравнението между формирането на предшестващите няколко бара и отварянето, затварянето, най-ниската и най-високата стойност на текущия период говорят много за това какво ще се случи по-нататък. Повечето от наблюденията в тази книга са пряко свързани със сключването на сделки, като само няколко са базирани на нетипично движение на цената без ясно изразена тенденция и обосновка за заемане на позиция.

Фигура П.3. Пазарните сризове изглеждат еднакво на всички времеви рамки

Аз лично предимно разчитам на графики с японски свещи при търговията на E-mini контракти и на бар графики, когато търгувам акции. Повечето сигнали се виждат на всеки тип графика и много от тях са дори очевидни на прости линейни графики. Ще се съсредоточа главно върху петминутна графика със свещи, за да илюстрирам основните принципи, но също така задълбочено ще дискутираме дневните и седмичните графики. В допълнение аз търгувам дневни суинг движения при няколко акции както опции, базирани на дневна графика. По-нататък в книгата ще обясня как ценовото движение може да е основа на този вид търговия. Повечето от графиките в книгата показват много различни концепции и за мен ключово е най-вече наблюдението на ценовото движение. Поради това всяка една графика може да бъде на всяка страница, но аз съм ги поставил на определени места, където смятам, че могат да бъдат най-добре разбрани. Много графики препращат към технически формации, които са обяснени по-късно в книгата, но когато на графиката има

чист пример за важна техническа формация, то аз я обяснявам. От друга страна, това ще е полезно при второ прочитане на книгата. Почти всяка техническа формация, която виждате през деня, може да се съотнесе към няколко различни категории в тази книга. Не си губете времето в разгадаване дали един обрат ще се разгърне до корекция при двойно дъно или спайк или до диапазон на ценова консолидация с дъно, или просто до повисоко дъно. Вие сте трейдър, а не чиновник. Когато видите обръщаща техническа формация, просто сключете сделка и не се затормозявайте за името на техническата формация. Не всички глави в книгата са с еднаква важност. Някои са от съществено значение за вашия успех, докато други са просто допълващи. Ако сте начинаещ трейдър, обърнете внимание на глава 15, тъй като тя описва най-добрите сделки. След това се върнете към по-ранните глави, за да научите повече. Не прекарвайте много време в четене на концепциите за магнитите и измерените движения, защото те няма да ви помогнат в печеленето на пари. Те са включени просто защото показват аспекти на движението на цените, но не предлагат надеждни технически формации за търговия. Тъй като търгувам в Калифорния, всички графики са настроени на стандартното тихоокеанско време. Всички графики са създадени с помощта на софтуера TradeStation.